.

Лекція 2

Тема: **Класифікація кормів.**

План заняття:

1. Класифікація кормів.

2.Види та джерела кормів.

3. Показники якості кормів.

Л-ра:. 3. Ст. 7-1

https://studfile.net/preview/4267232/page:4/

Основною ланкою безпосереднього зв'язку рослинництва і тваринництва є кормовиробництво. Створення міцної кормової бази - найважливіша умова розвитку тваринництва. її стан і рівень розвитку визначають можливості збільшення поголів'я тварин, підвищення їх продуктивності, поліпшення якості продукції та зниження її собівартості. Доведено, що рівень

продуктивності тварин на 50-80 % визначається саме їх годівлею. У зв'язку з важливістю та значенням кормів, необхідно, щоб їх виробництво випереджало темпи потреб (зростання поголів'я і його продуктивність). Формуючи кормову базу, важливо врахувати не лише загальний обсяг кормів, який забезпечить виробництво певної кількості продукції, а й збалансованість їх за поживними речовинами.

Якість кормів суттєво впливає на рівень продуктивності тварин і рівень їх витрат. Якщо раціон кормів не збалансований за поживністю (білком, протеїном, вітамінами, мікроелементами і под.), то навіть за умови, що добова даванка в кормових одиницях відповідає продуктивності тварин, все одно продуктивність їх падає, витрати кормів зростають. Це в кінцевому підсумку підвищує собівартість продукції й знижує ефективність галузі. Недостатня забезпеченість тваринництва кормами, недогодовування тварин, зокрема в молочному тваринництві, спричиняють яловість, розвиток різних хвороб і загибель молодняку.

Кормова база - це обсяг і структура кормів, які необхідні для розвитку тієї чи іншої галузі тваринництва і забезпечують повне задоволення потреб тварин у високоякісних, дешевих кормах і виробництво заданої кількості продукції. До кормової бази недоцільно вводити систему джерел виробництва, зберігання і використання кормів, оскільки ці процеси характеризують формування та розвиток кормової бази, її організацію.

До кормової бази висуваються певні вимоги, тобто вона повинна забезпечити:

- повне та безперебійне постачання тваринництва різноманітними і повноцінними дешевими кормами впродовж року;

- оптимальне співвідношення у раціонах кормових одиниць, перетравного протеїну, мінеральних речовин і мікроелементів;

- раціональне використання сільськогосподарських угідь для максимального виробництва кормів;

- виробництво максимальної кількості кормів з одиниці земельної площі за найменших затрат праці та коштів на їх одиницю.

Відповідно до фізіології й життєдіяльності тварини розрізняють підтримувальний і продуктивний корми. **Підтримувальний** - це кількість кормів, необхідна для забезпечення життєдіяльності організму тварин. ***Незалежно від продуктивності підтримувальний корм практично однаковий і становить одну кормову одиницю на 100 кг живої маси на добу***. Решта корму, що згодовують тваринам, витрачають на продуктивність, і він називається **продуктивним**. Отже, за сприятливих умов, чим більше

продуктивного корму згодовують тваринам, тим вища їх і найефективнішим методом економії ресурсів у тваринництві може стати такий, що забезпечить раціональний перерозподіл затрат між підтримувальним і продуктивним кормом у бік збільшення продуктивного.

Затрати на корми в структурі собівартості продукції тваринництва становлять 40-60 %. Тому між собівартістю виробництва кормів, їх оплатою продукцією і собівартістю продукції існує пряма залежність. Дорожчі корми зумовлюють вищу собівартість.

Види та джерела виробництва кормів

Усі **корми**, що використовують у тваринництві, можна **класифікувати** на такі основні види:

- концентровані корми - зерно, комбікорми, макуха, висівки, тощо;

- грубі корми - сіно, сінаж, солома, полова та ін.;

- соковиті корми - силос, кормові коренеплоди, картопля і под.;

- зелені корми - однорічні й багаторічні трави, люпин, олійна редька, трави з лук і пасовищ тощо.

За характером походження їх поділяють на:

- рослинні - концентровані (зернофуражні, кормове борошно, висівки, макуха, шроти, відходи хлібозаводів та ін.), зелені (озимі на корм, однорічні трави, багаторічні трави, трави природних лук і пасовищ), соковиті (силос, коренеплоди, картопля, баштанні кормові), грубі (сіно, сінаж, солома зернових і кукурудзи, полова і под.), відходи промислової переробки сільськогосподарської продукції (жом, брага, меляса та ін.);

- тваринного походження - молоко і відходи його переробки (молочні відвійки, сироватка), відходи м'ясопереробної промисловості (кров'яне та м'ясо-кісткове борошно), рибної промисловості (борошно, риб'ячий жир і под.). Ці корми характеризуються високим вмістом повноцінного білка та мінеральних речовин і використовуються переважно для збалансування раціонів за поживністю і вмістом мікроелементів;

- мінеральні - кухонна сіль, крейда тощо, які виробляють підприємства хімічної промисловості; вони використовуються як добавка до кормів для збагачення їх мікроелементами.

Відсоткове співвідношення окремих кормів до загальної їх кількості характеризує структуру кормової бази і структуру раціонної годівлі тварин. Загальну кількість кормів і їх окремих груп за поживністю обчислюють у кормових одиницях, а складаючи раціони, враховують також вміст у кормах перетравного протеїну, каротину, вітамінів та інших мікроелементів. Співвідношення окремих видів кормів у раціоні годівлі для окремих груп тварин і птиці має відмінності. Так, у птахівництві на концентровані корми припадає понад 97 % усіх затрат кормів, а у свинарстві- близько 87%. У годівлі великої рогатої худоби раціональною структурою кормів є концентровані корми - близько 25 %, зелені - 37, грубі - 5, соковиті - 30, інші - 3 %.

У розвитку кормової бази важливу роль відіграє складання кормового балансу. Його визначають відповідно до потреб у різних видах кормів і джерелах їх задоволення. Потребу в кормах визначають з урахуванням поголів'я різних видів тварин, його продуктивності й нормативів витрат на одиницю окремого виду продукції; друга частина балансу формується даними про можливість джерел покриття потреби в кормах. До уваги беруться всі джерела виробництва кормів з природних кормових угідь, польового виробництва та надходження кормів від промислового виробництва. Якщо фактичне виробництво кормів не забезпечує потребу, то розробляють заходи і вишукують можливості покриття нестачі. Кормовий баланс розробляють спочатку за окремими видами тварин, а потім складають зведений і подають як загальний баланс кормів підприємства.

Формуючи кормову базу, важливо не лише досягти покриття потреби в загальному обсязі кормів, а й домогтися збалансування його за поживністю. Ефективність годівлі, продуктивність тварин і оплата кормів безпосередньо залежать від повноцінної збалансованості раціонів. Збалансованість і повноцінність кормових раціонів визначають нормами потреби окремих видів тварин в обмінній енергії, поживних речовинах, мікроелементах і вітамінах.

За одиницю поживності та одиницю потреби 1 кг вівса - **вівсяна кормова одиниця**.

Норми витрат на виробництво окремих видів продукції е:

- на один центнер молока - 1,1-1,3 ц кормових одиниць;

- на один центнер приросту великої рогатої худоби - 9,2- 9,6 ц кормових одиниць;

- на один центнер приросту свиней - 6,3-6,5 ц кормових одиниць.

У нормах на кормову одиницю залежно від продуктивності корів передбачається вміст від 105 до 115 г перетравного протеїну. Лише за такої умови можна досягти і забезпечити необхідний вихід продукції.

Найвужчим місцем кормових раціонів є недостатня кількість білків у них. Тому всебічної збалансованості кормових раціонів можна досягти лише за використання кормосуміші, виробленої спеціалізованими комбікормовими заводами, де для великої рогатої худоби вводиться до 25, а для свиней і птиці - до 40 різних складників.

Кормовиробництво - багатогранна і найбільш відстала в технологічному і технічному озброєнні галузь сільського господарства. Через це відведені під виробництво кормів площі не у всіх підприємствах використовуються повною мірою, з них мало ще заготовляється сіна, сінажу, силосу, коренеплодів і фуражного зерна.

Основні джерела, звідки надходять корми, - це польове кормовиробництво, природні сіножаті та пасовища, підприємства переробної промисловості, а головне - насамперед польове кормовиробництво, яке дає близько 85 % загальної кількості кормів. У підприємствах, що мають достатньо розвинуті галузі тваринництва, до 45 % загальної посівної площі відводиться під кормові культури. На орних землях висівають однорічні й багаторічні трави на зелений корм, сіно, сінаж, трав'яне борошно, зернові культури на фураж, кормові коренеплоди та баштанні, картоплю на кормові цілі, різні кормові суміші тощо. Значну частку як додаток до основного виробництва кормів становлять відходи рільництва - гичка коренеплодів і овочів, солома, полова і под.**Джерелом** високопоживних та **дешевих** кормів - грубих і зелених - є природні **сінокоси і пасовища**. Значну роль природні пасовища в кормовому балансі не відіграють, проте вони є засобом стабільності кормовиробництва, можливості утримання та годівлі тварин за межами стаціонарних приміщень упродовж усього весняно-літнього періоду. За відсутності природних пасовищ окремі підприємства організовують і створюють при фермах *культурні пасовища*.

Певну роль у виробництві кормів відіграє **продукція комбікормової промисловості** та використання відходів від переробки сільськогосподарської продукції. Комбікормова промисловість, поряд із розсипними, випускає корми у гранульованому і брикетному вигляді, рецепти яких передбачають 25 і більше сировинних інгредієнтів. Ці корми широко використовують для виробництва яловичини на промисловій основі.